

Hintakilpailu ja markkinarakenne Suomen lääkemarkkinoilla

Ismo Linnosmaa, Joni Hokkanen, Markku Siikanen

Johdanto

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli

- tutkia geneerisen kilpailun vaikutuksia lääkkeiden tukkuhintoihin,
- tutkia lääkepoliittisten toimien lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksia lääkkeiden tukkuhintoihin,
- analysoida lääkemenoja sairaalamarkkinoilla kilpailutettujen hintojen avulla,
- tarkastella kilpailun vaikutuksia lääkkeiden hintoihin sairaalamarkkinoilla ja
- tutkia kilpailutuksen järjestäjän koon yhteyttä lääkkeiden hintoihin sairaalamarkkinoilla.

Kela on osallistunut hankkeen rahoittamiseen (Dno 37/26/2013). Tutkimustyö tehtiin Terveys- ja sosiaalitalouden –yksikössä THL:ssä.

Aineistot ja menetelmät

Tutkimuksessa hyödynnettiin Fimeasta ja yliopistollisista sairaaloista kerättyjä rekisteriaineistoja. Lääkkeiden tukkuhintojen tutkimiseen käytettiin Fimeasta kahdessa vaiheessa kerättyjä rekisteriaineistoja, jotka sisältävät tietoja lääkevalmisteen valmistenumeroista, nimestä, myyntiluvan haltijasta, vahvuudesta, pakkauskoosta, vaikuttavasta aineesta ja myyntiajankohdasta. Kunkin valmisteen osalta aineistoissa on lisäksi tiedot myytyjen pakkausten lukumääristä, myynneistä tukku- ja vähittäismyyntihinnoin sekä pakkauskohtaisista DDD määristä. Aineistojen perusteella kullekin lääkevalmisteele määriteltiin hinta, joka kuvaa myydyn DDD-yksikön tukkuhintaa.

Sairalamarkkinoiden tutkimuksessa käytetty aineisto koostuu yliopistollisista sairaaloista kerätyistä lääkekilpailutustiedoista. Kaikki viisi yliopistosairaala ovat luovuttaneet kilpailutustietoja tutkimuksen käyttöön. Lisäksi aineistossa on myös kahden sairaanhoitopiirin kilpailutustiedot. Tutkimusaineisto perustuu pääosin kilpailutuksiin osallistuneiden tarjouksien vertailulistoista ja hankintapäätöksistä. Aineisto käsittää tällä hetkellä vuodet 2004–2015 ja sisältää arviolta noin 45 000 kilpailutetun lääkevalmisteen tiedot. Vuosien 2010 ja 2014 välillä aineisto on edustava koko Suomen tasolla. Aineisto on kilpailutustutkimuksen tapauksessa ainutlaatuinen, koska kaikki tarjoukset ja myönnetyt alennukset ovat tiedossa. Tiedot alueellisista lääkkeiden myynneistä on hankittu Suomen Lääketietokeskuksen Pharmarket- palvelusta ja

Fimean rekistereistä. Näiden rekisterien yhdistäminen lääkekilpailutustietoihin mahdollistaa sen, että käytössä on alueelliset hinta- ja määrätiedot molemmilta lääkemarkkinoilta.

Aineistojen analysoinnissa käytettiin paneeliaineiston mallintamiseen kehitettyjä ekonometrisia menetelmiä.

Tulokset ja johtopäätökset

Lääkkeiden tukkuhintoja koskevien tutkimusten mukaan lääkevaihto laskee geneeristen lääkkeiden hintoja keskimäärin 51 prosenttia ja alkuperäisvalmisteiden hintoja keskimäärin 31 prosenttia pitkällä aikavälillä (lääkevaihdon voimaantulosta vuoden 2007 loppuun mennessä). Myös geneerinen kilpailu on laskenut lääkkeiden hintoja. Tulosten mukaan uuden geneerisen kilpailijan markkinoille tulo laskee geneeristen valmisteiden hintoja keskimäärin 7,6 prosenttia ja alkuperäisvalmisteiden hintoja keskimäärin 4,9 prosenttia. Koska endogeeninen markkinarakenne aiheuttanee harhaa piste-estimaatteihin, geneerisen kilpailun todellinen vaikutus hintoihin lienee näitä lukuja suurempi. Tutkimuksessa havaittiin myös, että geneerisen kilpailun voimistuessa lääkevaihdon piirissä olevat valmisteet laskevat hintoja enemmän kuin vaihdon ulkopuolella olevat valmisteet.

Sairaalamarkkinoita tarkastelevan tutkimuksen mukaan sairaalamarkkinoilla myytävien lääkkeiden menot ovat noin 20 prosenttia pienemmät kuin viralliset tilastot antavat olettaa, kun menojen laskennassa käytetään kilpailutettuja hintoja jotka huomioivat annetut alennukset. Lisäksi havaittiin, että lääkemenojen kasvu on ollut nopeinta niillä lääkkeillä, joita ei hankita julkisen hankinnan kautta. Tutkimuksen tulosten mukaan geneerinen kilpailu laskee hintoja myös lääkkeiden sairaalamarkkinoilla. Sairaalamarkkinoita tarkastelevassa tutkimuksessa arvioitiin myös kilpailuttajien koon vaikutuksia lääkkeiden hintoihin. Tämän tutkimuksen keskeinen havainto oli, että kilpailutetut hinnat vaihtelevat hyvin vähän kilpailuttajien välillä.

Julkaisuja

Tulokset lääkevaihdon vaikutuksesta lääkkeiden hintoihin löytyvät julkaisusta:

Hokkanen J, Linnosmaa I, Siikanen M (2015) Long-run effects of the generic substitution policy on branded and generic pharmaceuticals, THL Discussion paper 3/2015, Helsinki

Geneeristä kilpailua koskevat tulokset julkaistaan joko syksyllä 2016 tai keväällä 2017 THL:n Työpapereita sarjassa. Sairaalamarkkinoita koskevat tulokset löytyvät Markku Siikasen väitöskirjasta sekä kevään 2017 aikana kotimaisessa aikakauskirjassa julkaistavasta artikkelista.